

SYLLABUS (II ciklus studija)

Odsjek	Odsjek za sociologiju – Studijski program sociologija i etnologija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Moć, ideologija i nejednakosti				
Šifra/kod	ETNO 424	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	II	Semestar	III	NPP 2019/2020	
				Studijska godina	2025/2026. 2026/2027.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik/ca	Ime i prezime	Prof.dr. Stefaan Jansen			
	Kontakt podaci	Kabinet: 64 Email: stef.jansen@ff.unsa.ba	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija.	
Saradnik/ca	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija.	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u> 2 </u> ; seminar <u> </u> ; vježbe <u> 2 </u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Ovaj predmet će upoznati studente/kinje sa antropološkim analizama odnosa moći unutar društvenih formacija. Kako se hijerarhije i nejednakosti između članova i članica jednog društva postižu, reprodukuju, osporavaju i transformišu? Koja pitanja se nalaze u sržu antropoloških studija takvih dinamika moći? Kako razni oblici dominacije funkcionišu? Kako se traži njihova legitimiranja? I kako se formira otpor protiv njih? Koja je uloga materijalnih i simboličkih faktora u ovim procesima? Pomoću etnografskih studija iz različitih dijelova svijeta predmet <i>Moć, ideologija i nejednakosti</i> nudi pregled antropoloških pristupa, koncepata i teorija za sofisticirano razumijevanje ključnim odnosima i procesima u savremenom svijetu.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	- Upoznavanje studenata/kinja sa antropološkim pristupom u analizi moći i nejednakosti, koji induktivno razvije teoriju na osnovu etnografskih istraživanja; - Upoznavanje studenata/kinja sa bitnim antropološkim teorijama i konceptima za komparativno razumijevanje društvenih odnosa i procesa, s fokusom na dominaciju i nejednakosti, i na njihovo legitimiziranje; - Razvoj intelektualne vještine induktivne teorijske argumentacije na bazi empirijskog materijala iz istraživanja svakodnevnih života; - Jačanje sposobnosti prepoznavanja kulturne raznolikosti i kontingentnosti društvenih odnosa i poredaka moći i nejednakosti; - Jačanje sposobnosti suspendiranja vlastitih pretpostavki koje odražavaju normativne društvene ideje; - Unaprijeđenje vještina kritičke analize društvenih procesa.				
SDG (cilj održivog razvoja)	SDG 4 - Kvalitetno obrazovanje SDG 5 - Rodna ravnopravnost SDG 10 - Smanjenje nejednakosti				

	SDG 16 - Mir, pravda i snažne institucije
Ishodi učenja	Nakon pohađanja predmeta, studenti/kinje će imati alate kojima će moći prepoznati i artikulirati specifični antropološki pristup u analizi moći i nejednakosti, uključujući ključni doprinos etnografskih istraživanja; operirati sa senzibilnošću i otvorenošću za globalnu raznovrsnost društvenih praksi, za njihovu kontingentnost, i za njihove različite kontekstualne značaje; ovladati ključnim antropološkim pojmovima za komparativno razumijevanje društvenih odnosa i procesa, s fokusom na dominaciju i nejednakosti, i na njihovo legitimiziranje; procijeniti doprinose raznih teorija i upotrebiti njihove temeljne pojmove u analizi društvenih pojava; identificirati bitne obrasce nejednakosti i dominacija u društvu u kojemu žive; kritički razmišljati o vlastitim pretpostavkama u vezi s savremenim normativnim društvenim idejama.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvodna sesija
2.	Kultura i pretpostavljeni konsenzus I
3.	Kultura i pretpostavljeni konsenzus II
4.	Kultura, nejednakost i promjene
5.	Kultura kao ideologija I
6.	Kultura kao ideologija II
7.	Rituali
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Interpelacija
10.	Hegemonija
11.	Otpor
12.	Cinizam
13.	Strategije
14.	Identiteti
15.	Završna sesija

16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završna provjera znanja za studente/kinje I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava će se sastojiti od predavanja, uključujući audiovizualne materijale, i vježbi u kojima se fokusiramo na diskusiju i kritičko promišljanje.								
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Svaka nastavna jedinica će biti organizovana oko izabranih tekstova na BHS ili na Engleskom jeziku. Čitanje obavezne literature u pripremi za relevantnu nastavnu jedinicu je nabitniji oblik studentskog rada za ovaj predmet. Struktura bodovanje: <table> <tr> <td>Redovno prisustvo nastavi</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Učešće u vježbama</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Polusestrialna provjera znanja</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Završna provjera znanja</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Redovno prisustvo nastavi	10%	Učešće u vježbama	20%	Polusestrialna provjera znanja	20%	Završna provjera znanja	50%
Redovno prisustvo nastavi	10%								
Učešće u vježbama	20%								
Polusestrialna provjera znanja	20%								
Završna provjera znanja	50%								
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata/studentkinja nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.								
Literatura	Svaka nastavna jedinica će biti organizovana oko izabranih tekstova na BHS ili na Engleskom jeziku. Precizna uputstva za svaku nastavu jedinicu će biti dostupna tokom semestra. Abélès M. 2001 (1990). <i>Antropologija države (prevela A Jovanović)</i>. Beograd: XX vek. Althusser L. 2018 (1969). <i>Ideologija i ideološki aparat države (preveo O Pupovac)</i>. Zagreb: Arkzin. Balandije Ž. [Balandier G.] 1998. <i>Politička antropologija (prev. N Bertolino)</i>. Beograd: XX Vek. Bourdieu P. & Lamaison P. 1986. 'From rules to strategies: an interview with Pierre Bourdieu' <i>Cultural Anthropology</i> 1:1, 110-120. Brubejker R. i Kuper F. [Brubaker R. & Cooper F.] 2003 (2000). 'S onu stranu identiteta (prevela J Stakić)' <i>Reč</i> no. 69/15, 405-451. Calhoun C. 2003. "'Belonging" in the cosmopolitan imaginary' + 'Replies' <i>Ethnicities</i> 3:4, 531-568. Crehan K. 2016. <i>Gramsci's common sense: inequality and its narratives</i>. Durham: Duke UP. Čupić Č. (ur.) 2002. <i>Politička antropologija: hrestomatija</i>. Beograd: Fakultet političkih nauka. Denich B. 1977. 'Women, work and power in modern Yugoslavia' In: Schlegel A. (ed) <i>Sexual stratification</i>. New York: Columbia UP. 215-244. Dumont L. 1969 (1967). 'Homo hierarchicus' <i>Social Science Information</i> 8:2, 69-87. Dimon L. [Dumont L.] 2004 (1983). <i>Ogledi o individualizmu: antropološki pristup</i>								

- modernoj ideologiji (prevele D i R Lukajić). Beograd: Clio.
- Gerc K. [Geertz C.]. 1998 (1973). 'Duboka igra: beleške o balinežanskoj borbi petlova' U: Gerc K. *Tumačenje kultura* (prevela S Glišić). Beograd: XX vek. 221-281.
- Gledhill J. 2000. *Power and its disguises* (2nd ed). London: Pluto.
- Gramši A. [Gramsci A.] 2008. 'Hegemonija, intelektualci i država (prevela V Vukelić)' U: Đorđević J. (ur.) *Studije kulture: zbornik*. Beograd: Službeni glasnik. 148-154.
- Jansen S. 2020. *Čežnja u međuvremenu: 'normalan život' i država u jednom sarajevskom naselju* (prevela A Bajazetov). Beograd: XX Vek.
- Kalb D. & Halmai G. (ur.) 2020 (2011). *Naslov: nacija, podtekst: klasa. Populizam radničke klase i povratak potlačenih u neoliberalnoj Evropi* (prevela A Okerić Zaid). Sarajevo: Udruženje Mreža za izgradnju mira.
- Luelen T. [Lewellen T.] 2001. *Uvod u političku antropologiju* (preveo N Gajić). Čačak: Gradac.
- Lukes S. 1975. 'Political ritual and social integration' *Sociology* 9, 289-308.
- Mbembé A. 1992 'The banality of power and the aesthetics of vulgarity in the Postcolony' *Public Culture* 4:2, 1-30.
- Nemanjić M. & Spasić I. (ur.) 2006. *Nasleđe Pjera Burdijea: pouke i nadahnuća*. Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju.
- Papić Ž. & Sklevicky L. 2003 (1983). *Antropologija žene*. Beograd: XX Vek.
- Roseberry W. 1982. 'Balinese cockfights and the seduction of anthropology' *Social Research* 49:4, 1013-28.
- Roseberry W. 1994. 'Hegemony and the language of contention' In: Joseph G.M. & Nugent D. (eds) *Everyday forms of state formation*. Durham: Duke UP. 355-366.
- Scott J.C. 1985. *Weapons of the weak: everyday forms of peasant resistance*. New Haven: Yale UP.
- Scott J.C. 1990. *Domination and the arts of resistance*. New Haven: Yale UP.
- Simić A. 1983. 'Machismo and cryptomatriarchy: power, affect, and authority in the contemporary Yugoslav family' *Ethos* 11:1/2, 66-86.
- Spasić I. 2012. 'Svakodnevno i političko: kontrapunkt, otpor ili temelj?' *Političke perspektive* 2:1, 73-92.
- Wedeen L. 1999. *Ambiguities of domination: politics, rhetoric and symbols in contemporary Syria*. Chicago: Chicago UP.
- Yurchak A. 1997. 'The cynical reason of late socialism: power, pretense and the *anekdot*' *Public Culture* 9, 161-188.
- Žižek S. 2002 (1989). *Sublimni objekat ideologije* (prev. N Jovanović, D Kršić & I Molek). Zagreb: Arkzin / Sarajevo: Društvo za teorijsku psihoanalizu.

Napomene